OVER HET

ARABISCH-MALEISCHE ALPHABET.

§ 1. De letters van het Maleische alphabet zijn op enkele na aan het Arabische ontleend. Even als het Arabisch wordt het Maleisch van de regter naar de linker hand geschreven. Het alphabet is als volgt:

FIGUUR.	NAAM. ¹	UISPRAAK IN HET MALEISCH.	VORM WANNEER ZIJ VERBONDEN ZIJN:		
			MET EENE VOL- GENDE LETTER.	MET EENE VOORGAANDE LETTER.	MET EENE LETTER VAN WEERSZIDEN.
ا	alif	¹ stomme <i>h</i> , ² <i>a</i> -klinker		ا	
ب	ba	<i>b</i>	ب	ب	ب
ت (ت ²)	ta	<i>t</i>	ت	ت (آ)	ت
ث	tsa	<i>s</i>	ث	ث	ث
ج	djim	<i>dj</i>	ج	ج	ج
چ	tja	<i>tj</i>	چ	چ	چ
ح	hha	<i>h</i>	ح	ح	ح
خ	cha	<i>k</i> *	خ	خ	خ
د	dal	<i>d</i>		د	
ذ	dzal	<i>d</i> of <i>s</i> *		ذ	
ر	ra	<i>r</i>		ر	
ز	za	<i>s</i> *		ز	
س	sin	<i>s</i>	س	س	س
ش	sjin	<i>s</i> *	ش	ش	ش

¹ De naam is bij de Arabische letters volgens de Arabische uitspraak opgegeven.

² Dit teeken wordt in het Arabisch alleen in den vrouwelijken uitgang *at* der naamwoorden gebruikt.

FIGUUR.	NAAM.	UITSPRAAK IN HET MALEISCH.	VORM WANNEER ZIJ VERBONDEN ZIJN:		
			MET EENE VOL- GENDE LETTER.	MET EENE VOORGAANDE LETTER.	MET EENE LETTER VAN WEERSZIJDEN.
ص	sad ³	s	ص	ص	ص
ض	dad ³	l *	ض	ض	ض
ط	ta ³	t	ط	ط	ط
ظ	za ³	l *	ظ	ظ	ظ
ع	ain ⁴		ع	ع	ع
غ	gain	g *	غ	غ	غ
خ	nga	ng	خ	خ	خ
ف	fa	p	ف	ف	ف
ق	pa	p	ق	ق	ق
ك	kka	k	ك	ك	ك
ك	ka	k	ك	ك	ك
ك	ga ⁵	g	ك	ك	ك
ل	lam	l	ل	ل	ل
م	mim	m	م	م	م
ن	noen	n	ن	ن	ن
و	wau	¹ w, ² oe-klinker	و	و	و
ه	ha	stomme h	ه	ه	ه
ي	ja	¹ j, ² i-klinker	ي	ي	ي
ن	nja	nj	ن	ن	ن
لا	lam-alif	la	لا	لا	لا

§ 2. Voor het schrijven van het Maleisch zijn van deze 33 letters slechts 20 noodig, te weten: ا ب ج د ه ز ح ط ق ك. Daar echter ا en ه beide de h en ق en ك de k uit-

³ Deze 4 letters zijn eigenlijke tongletters, zoodat er eene l in de uitspraak doorklinkt.

⁴ Eene soort van keelletter.

⁵ De Engelsche, Fransche en Hoogd. g, in tegenoverstelling van de onze, die met غ overeenkomt.

* Van de uitspraak dezer letters ben ik niet zeker genoeg, of liever, ik weet niet of zij altijd doorgaat en of de Maleijers niet wel eens meer of minder in de goede Arabische uitspraak kunnen geoefend zijn.

drukken, zoo volgt hieruit dat de 14 volgende letters *b d g h j k l m n p r s t w* en 4 aantenemen dubbele *ng dj tj* en *nj*, dus 18 letters, geheel voldoende zijn om alle Maleische woorden te schrijven. Alleen hierop lette men, dat de *g* wordt uitgesproken zoo als bij onze naburen in *good, gare*, enz., en niet zoo als bij ons.

De *چ* *ث* *غ* en *ن* zijn teekens, die in het Arabische letterschrift niet voorkomen, maar die gedeeltelijk uit de Perzische taal zijn overgenomen (t. w. de *چ* en de *ث*) of op gelijke wijs als de aangenomen letters in die taal gevormd zijn. In plaats van de *ث* en de *ث* treft men dikwijls de vormen *ف* en *ن* aan. De *nj* *ن* heeft de van achteren verbonden vormen gelijk aan die der Perzische *پ* *p*. — De *ن* wordt in niet-Arabische woorden slechts aan het einde gebruikt. — Het Arabische alfabet heeft dus 5 letters te weinig om de Maleische medeklinkers te kunnen uitdrukken, in welk gemis echter door nieuw gevormde letters vrij goed voorzien is, terwijl 13 er van niet dan in Arabische woorden voorkomen, die intusschen in het Maleisch zeer overvloedig voorhanden zijn.

§ 3. *Klinkers* zijn er in het Maleisch, als men de *ě* mederekent, zes. De vijf andere zijn: *a e i o oe*, waarvan de hoofdklank natuurlijk aan verschillende wijzigingen onderhevig is. Het Arab.-Maleische alfabet heeft slechts 3 teekens om al die klanken uit te drukken, en wel zulke, die in het alfabet tevens voor medeklinkers dienen, t. w. de *ا* voor de *a*-, de *و* voor de *oe*- en *o*-, en de *ي* voor de *i*- en *e*-klanken.

Daar deze letters dus zoowel voor klinkers als voor medeklinkers gebruikt worden, behoort er mogelijkheid te bestaan om te onderscheiden of zij deze of gene voorstellen. In het Arabisch bestaat die, maar in het Maleisch niet altijd. Door het Arabische teeken *hamza*, d. i. eene kleine *ain* (*ء*), die boven of onder de *ا* geschreven wordt, wordt deze tot medeklinker, tot eene stomme *h*, gemaakt, en deze wordt altijd aan het begin van een woord geplaatst, wanneer dit met een' klinker begint, zoodat als eene *و* of *ي* de eerste letter van een woord is, men veilig zijn kan dat deze medeklinkers zijn. Woorden als *itoe, òrang*, enz. schrijft men dus *ايت*, *اورغ* (want de *ء* schrijft men in dit geval in het Maleisch nooit), en zoo zou men *akan* ook *اكن* moeten schrijven, wanneer het niet on-

gebruikelijk ware, die beide 's zoo achter elkander te plaatsen (zie § 5, 2), in welk geval men in het Arabisch de *madda* (zie § 12) bezigt: آكن.

Doch als er midden in een woord eene van die letters voorkomt, dan is door het gebruik dat alsdan ook in het Maleisch van de ^s ge- maakt wordt, al staat dit teeken niet altijd juist daar waar het behoort, wel te zien of de } klinker of medeklinker is, maar bij de و en ي is dit niet altijd te zien, omdat men bij deze, in het Maleisch, de hamza gewoonlijk geheel weglaat. Zoo is bijv. de ي in لايى (*lajar*) medeklinker, in لايى (*lain*) klinker. En het woord قماين heeft aan geen andere oorzaak, dan die gebrekkig Arabische spelling, een, trouwens zeer leerzaam, opstel van den Heer van Dewall, in het *Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde*, te danken (dl. 7, bl. 526), daar men dat woord, door *kain* van streek gebragt, wel eens *pékain* uitspreekt, hetgeen de Heer v. D. te regt vraakt: want de ي is in dat woord niet klinker, maar medeklinker.

§ 4. Zoo als uit die enkele voorbeelden, in de vorige § door ons aangehaald, reeds gebleken is, heeft men dien kleinen voorraad van 3 klinkers toch nog als weelde beschouwd en er niet altijd gebruik van gemaakt. Wisten wij niet dat ايت: *itoe* moest worden gelezen, dan konden wij naar de ware uitspraak lang raden, daar deze even goed *ajat*, *ijat*, *ita* of *iti* zou kunnen zijn. En zoo kan men een woord als مربت (*měřeboet*), dat met Arabische letters zonder een enkelen klinker geschreven wordt, wanneer men geen Maleisch kent, op even veel wijzen lezen als van *mrbt* door middel van 5 of 6 klinkers — de wijzigingen der uitspraak niet eens medegerekend — in de gegeven volgorde, een woord van twee of drie lettergrepen te maken is. — De Arabieren toch schrijven meestal zonder klinkers; ziedaar het groote kwaad om hun letterschrift op eene taal toe te passen, die van een anderen stam is als de hunne. In hunne taal drukken zij namelijk door middel van ي و ا slechts de verlenging der klinkers uit; voor de korte klanken hebben zij drie met deze overeenkomende bijzondere teekens, die wij later (§ 11) zullen leeren kennen, doch daar zij aan bepaalde woordvormen gewoon zijn, bestaat er bij hen zelden behoefte om die teekens te gebruiken en slechts in den Koran nemen zij ze getrouw in acht. Maar in het Maleisch bestaan zulke vaste woordvormen niet.

Daar nu bij de Maleijers nog geene grammatica geschreven was, toen de Arabieren hun met de godsdienst ook het letterschrift bragten, en derhalve het onderscheid van wat dezen door hunne schrijfwijz aanleiding gaven om als korte of als lange klinkers te beschouwen, alleen kon afgeleid worden uit de meerdere of mindere duidelijkheid, waarmede de klinkers werden uitgesproken; zoo hebben de Arabieren alleen dan de klinkers door eene dier letters **ي و ا** uitgedrukt, wanneer de toon er op valt of ze helder klinken, zonder daarbij op kort of lang of scherp of zacht te letten. In het Maleisch geschiedt dit in woorden van twee lettergrepen in beide en in die van meer lettergrepen in de beide laatste, doch in beide gevallen vooral in de voorlaatste. Van daar dat men in de voorlaatste lettergreep, als die niet op een' medeklinker uitgaat en ook niet de toonlooze *ě* heeft (zie § 10), steeds, maar dikwijls ook in de laatste, den klinker ziet geschreven.

§ 5. Wanneer nu in een woord de eene lettergreep op een' klinker eindigt en de volgende er mede begint, dan kunnen er vier gevallen plaats hebben:

1°. Beide klinkers zijn dezelfde. In zulk een geval wordt de *z* tuschen beide gezet: **جواهر, ليهي, قاهت, داهن, تاهي** (*tàhan, dàhan, pàhat, lèhèr, djòhòr*) enz. De klinker schijnt daarbij nooit in de laatste lettergreep te zijn geschreven.

2°. *Oe* of *i* worden door *a* gevolgd. In dit geval ontstaat door de uitspraak van zelf de medeklinker *w* tuschen *oe* en *a*, en de *j* tuschen *i* en *a*, en men zou, ook weder alleen den eersten klinker schrijvende, bijv. **لور, ديين** (*loewar, dijan*) gespeld hebben, wanneer het bij de Arabieren de gewoonte niet was om zulk eene schrijfwijz, de nevens elkander plaatsing namelijk van twee *'s*, *و's* of *ي's*, de eene als klinker, de andere als medeklinker, te vermijden. Men schrijft dus **لور, ديين**, in welke woorden, in dit geval, de **و** en **ي** medeklinkers zijn. Men zou hier nu bijv. wel het verdubbelingsteeken *tasjdid* (ّ) kunnen gebruiken (zie § 12) en **لورّ, ديينّ** schrijven — en ter onderscheiding van zulke woorden, die anders voor éénlettergrepig konden worden aangezien (zoo als deze pas genoemde, die men ook *lòr* en *dìn* zou kunnen lezen), zou dit zeker nuttig wezen — maar men doet dit gewoonlijk niet en waar de beteekenis der woorden genoeg verschilt om bij

het gebruik geen dubbelzinnigheid te weeg te brengen, is het voor hen die Maleisch kennen, en voor dezen schreef men immers? ook niet noodzakelijk.

3°. *Oe* of *i* volgen op *a*. Dan kan men — wat ook wel gebeurd is — de *y* tusschen de klinkers zetten, zoo als in: تاهي, جاهو, ساهت, تاهن; (tāhoen, sàhoet, djāhoe, tahi, bāhoe, pāhit); maar gewoonlijk heeft men in die gevallen de Arabische schrijfwijz gevolgd (daar men in zulke woorden de uitspraak van de *y* toch niet hoorde), om de *ʾ*, waaraan de klinker der tweede syllabe had moeten gehecht worden, nu een andere medeklinker ontbreekt, zoo dikwijls de klinker *i* volgde, te veranderen in *ʿ*, en vóór de *oe* in *ʿ*. Van de *ʿ* laten de Arabieren zelfs de punten weg en schrijven *ʿ*. Maar hoe nuttig het zou geweest zijn hier ten minsten op de *hamza* te letten, de Maleijers deden dit niet. Men behoorde dus eigenlijk in het Maleisch te schrijven لائن, مائين (of beter nog لائن, مائين), جاؤ, ماؤ, تاؤ enz. Maar wat misschien door slordigheid in 't schrijven bedorven was, heeft onkunde later niet verbeterd, zoodat men nu maar تاو, لايو, مايو enz. schrijft en ten gevolge daarvan die woorden als eenlettergreep beschouwt en er tweeklanken in vindt, die er niet in zijn.

4°. Wanneer eindelijk *i* door *oe* of *oe* door *i* gevolgd wordt, dan heeft hetzelfde plaats als wat wij in N°. 2 hebben zien gebeuren, dat er namelijk door de uitspraak van zelf een *w* of *j* tusschen die klinkers komt, bijv. *rijoeh*, *kloewih*, in welke woorden nu niet de eerste, maar gewoonlijk de tweede klinker wordt uitgedrukt *كلويه*, *ربوه*.

§ 6. Maar de genoemde gevallen kunnen ook nog op andere wijzen voorkomen. Te weten:

1°. Wanneer die klinkers door het zamenstellen van een grondwoord, dat met een' klinker begint, met een ander woord of grammaticaal praefix, dat op een klinker uitgaat, te zamen komen. De praefixen die hier vooral in aanmerking komen, zijn *ka*, *sa* en *di*. Ook nog eenige op zich zelf staande woorden, vooral persoonlijke voornaamwoorden, worden soms met volgende tot één woord verbonden, t. w. *ja*, *marika*, *kita*, *kāmi*, *kāmoe* en *dija* met *itoe* en *orang*. In dit geval nu behoort de *ʾ*, waarmee het woord begint, eenvoudig van eene *hamza* (ʿ) te worden voorzien, ten teken dat zij medeklinker is, en verder niets veranderd, bijv. *ka-atas*

Volgt het suffix *i*, dan ontstaat na de *oe* eene *w* en schrijft men dus *مللوي* *mēlaloewi*; daar men echter na de *a* als er eene *i* volgt, altijd, even als bij het suffix *an*, bijv. *مبیرتائی*, *mēnjērtai*, schrijft, is het ook beter om *مللوي* te schrijven. Na eene *i* smelt de klank van de *i* van het suffix natuurlijk met dien van gene in één; wilde men in het schrift den dubbelen klinker uitdrukken, dan zou men niet anders dan *مبیرئی* kunnen schrijven. Zóó schrijft men namelijk wanneer men den regel volgt dat die klinker in het schrift wordt uitgedrukt. Wil men als regel aannemen, dat de klinker in de laatste lettergreep nooit wordt geschreven (zie echter § 10), dan zou hier het geval ontstaan, dat wij boven in de woorden *main* en derg. ontmoet hebben, en zou men moeten schrijven *مبیرتائی* enz. Onkunde van de Arabische orthographie maakt dat er tegen de regels van het gebruik der *hamza* dikwijls gezondigd wordt, en daarbij komt misschien ook wel de omstandigheid, dat men de letters gewoonlijk zeer dicht op elkander schrijft, zoodat men zelfs woorden aan elkaar verbindt, en er dus voor dat teeken geen plaats meer tusschen de letters overblijft, hetgeen dan weder de terugwerking heeft ten gevolge gehad, dat men, als de ruimte het toeliet, of in gedrukte werken, de *hamza* ook dáár achter de letter geplaatst heeft, waar zij er boven had moeten staan.

§ 7. Uit vele der aangehaalde voorbeelden heeft het reeds kunnen blijken, dat de Arabieren bij hunne spelling van het Maleisch, zoo als geheel natuurlijk is, alleen op den verschillenden vorm der woorden en niet op hunne afleiding gelet hebben. Dat *kalakoean* van het grondwoord *lakoe* af te leiden is en er dus voor latere beoefenaars van de Maleische taal bij het gebruik van het Lexicon beter zou gezorgd zijn geweest, wanneer het grondwoord in alle afgeleide vormen zijne schrijfwijls behouden had, hebben zij niet bedacht (vgl. § 8). Zij schreven dus op de gewone wijs *لاکو* en *كلكون* of *كلكون*, zonder zich om de afleiding te bekommeren; en evenzoo *نام* van *نام*, *دشئون* van *سائق*, *ملكوكن*, enz.

§ 8. Wanneer nu een woord op een' medeklinker uitging en men dan in de laatste syllabe den klinker niet uitdrukte, en deze syllabe door een bijkomend suffix, dat met een' medeklinker begint de voorlaatste

werd, doch ook dan den klinker niet ontving, dan liet men het geheele grondwoord onveranderd, bijv.: *منجلاني*; maar *منجلانكن* en zelfs *دجالنكن*. 't Kan wel naauwlijks anders of deze schrijfwijz moet met de uitspraak overeenkomen, en is dit zoo, dan zal men even goed bijv. *ملاكوكن* mogen schrijven.

§ 9. In enkele gevallen blijven er echter moeilijkheden over. 't Is dan, als de tweede syllabe van een woord met *ي* of *و* begint en dan na *ي* den klinker *i*, of na *و* de *oe* heeft; dan krijgt men namelijk, wanneer men de syllabe *an* er achter voegt, tweemaal die letters achtereen; bijv. *ثرمينن*, *دورنى* *përmainan*, *daoenan*, hetgeen tegen de gewoonte is (zie § 5, 2). Evenzoo ook van *بياي* *bijaja*, *ديبيانكن*. Strikt genomen zou de vorm in de eerste woorden *ثرمينى*, *دورنى* zijn, eene schrijfwijz, die ook door de Arabische spelling niet zoo volstrekt verboden wordt.

§ 10. In § 4 is reeds gezegd dat de klinker in woorden van twee lettergrepen in beide en in die van meer in de beide laatste, vooral in de voorlaatste, diende te worden uitgedrukt. Als de woorden op klinkers uitgaan ligt het voor de hand dat men die schrijft. Toch wordt dit dikwijls nagelaten, vooral met de *a*. Doch ook in de voorlaatste heeft men dit achterwege gelaten en ook daar den klinker niet uitgedrukt, wanneer de syllabe op een' medeklinker uitging, en bij ons is die wijs van spelling regel geworden, waaraan men zich ook bij het uitgeven van Maleische boeken gehouden heeft. Wij spreken hier natuurlijk van de grondwoorden; hoe in afgeleide en zamengestelde vormen de spelling verandert kan uit de voorgaande §§ opgemaakt worden.

Voor al waar dubbelzinnigheid zou ontstaan, is het echter verkieslijk den klinker zooveel mogelijk uit te drukken, en dit geschiedt, bijvoorbeeld, wanneer de klinker in de syllabes die op een' medeklinker uitgaan, niet wordt geschreven, telkenmale; — ten minsten voor hen die de taal nog niet goed magtig zijn.

De *ë* kan niet worden uitgedrukt. Zoo moet men bijvoorbeeld *ثوان*, betelschaal, schrijven, dat eigenlijk *pëwan* zal moeten worden uitgesproken, niet *poewan*, en dus ook niet, volgens § 5, 2, *ثون* mag worden geschre-

ven, hetgeen buitendien de schrijfwijz is van eene veelgebruikte particula, — ofschoon de *ē* door de volgende *w* den klank eener doffe *oe* krijgt.

In woorden van ééne lettergreep behoorde de klinker altijd te worden uitgedrukt, maar dit wordt ook wel nagelaten, zoo als in *يَجْ jang* en *نَنْ nēn*. Desgelijks zijn er woorden van meer lettergrepen, zoo als *مَكْ mak*, *دَرْ dar*, *كُفْلْ kufal* enz., die zelden of nooit met een' klinker worden geschreven. Voor al zulke uitzonderingen de zekere oorzaken op te sporen zal dikwijls vergeefsche moeite zijn, ofschoon bij vele, even als bijv. *كَمْ kam*, *تَمْ tam*, *لَمْ lam*, die als encliticae achter de woorden staan, de reden van de schrijfwijz zonder klinker wel deze zijn zal, dat zij zoo naauw verbonden zijn met de woorden die er op volgen. Stelt men zich de mogelijkheid voor dat woorden als *يَجْ jang*, *مَكْ mak*, *دَرْ dar*, *كُفْلْ kufal* enz. aan het einde van een' zin staan, dan zoude de klinker er wel stellig in uitgedrukt worden. Het zou verkeerd wezen zich bij uitzonderingen niet aan de gewoonte te houden en anders te schrijven dan gebruikelijk is. Regels toch als de bovenstaande, die nooit anders dan zeer algemeen geweest zijn en die nooit zijn voorgeschreven, maar aan ieders betterweten zijn overgelaten geweest, kan men thans niet meer op alle bijzondere woorden toepassen, wanneer er daaronder zijn, die door iedereen anders geschreven worden. De bestaande uitzonderingen moet het gebruik leeren.

§ 11. In § 4 merkten wij reeds met een woord op, dat ook de korte klinkers in het Arabisch kunnen worden uitgedrukt. Die mogelijkheid bepaalt zich evenwel bij de drie hoofdgroepen der klinkers, de *a*-, de *i*- en de *oe*-klanken. De eerste worden uitgedrukt door het teeken *ˆ* boven den medeklinker geschreven en *fātha* geheeten; de tweede door een dergelijk teeken, maar onder den regel geplaatst en *kesra* genaamd; de laatste eindelijk door een *˘*, *damma*, boven de letter te stellen. In Arabische woorden staan die teekens bij den laatsten medeklinker van een woord soms verdubbeld *ˆˆ*, *˘˘* en *˘˘*; men noemt dit nieuwe teeken *tanwīn* en spreekt het uit door eene *n* op den door het enkele teeken aangeduiden klank te doen volgen.

§ 12. Er zijn behalve het teeken *hamza* nog 4 andere teekens in Arabische woorden gebruikelijk:

~ *djezma*, die boven een' medeklinker geschreven wordt en te kennen geeft dat er geen klinker meer volgt;

~ *tasjād*, die dient om den letter te verdubbelen;

~ *watzla*, die in het begin van sommige woorden boven de ^ʿ staat, wanneer de klinker van deze in den eindmedeklinker van het voorgaande woord verloren gaat, waarbij dan ook de ^ʿ wegvalt, en

~ *madda*, die boven de ^ʿ staat, wanneer de ^ʿ om eene voorafgaande ^ʿ niet mag geschreven worden, of, omgekeerd, in plaats van den klinker ^ʿ als de medeklinker ^ʿ voorafgaat. Bijvoorbeeld: مُحَمَّد mohammadin, سَمَاء samāoen, عَبْد الْكَادِر abdoe 'lkādiri.

§ 13. Een zuiver Maleisch teeken, eindelijk, is de ٢ *angka* of *angka doea*, d. i. cijfer of cijfer 2, geheeten, waardoor men aanduidt, dat of het geheele voorgaande woord, of alleen het grondwoord, moet herhaald worden. Het is eene miskening van het nut van dit teeken — dat het namelijk gemak bezorgt — om als het herhaalde woord eene andere spelling zou vorderen, het gebruik er van te verbieden en bijv. بركات كَتَان in plaats van بركات رَعْن te schrijven.

§ 14. Die Arabische teekens vindt men ook wel eens in het Maleisch, vooral tot vertoon van geleerdheid, gebezigd, maar noodig zijn ze niet. Zeker zouden zij, wanneer men ze goed wist te plaatsen, dikwijls van nut kunnen wezen, doch daar zij toch niet in alle gebreken van het Arabische schrift ten opzichte van het schrijven der Maleische taal kunnen voorzien, is het geen zaak om de spelregels nog zwaarder te maken, op het groote gevaar af van nog meer verwarring te doen geboren worden, als dan ook niet ieder zich aan die regels onderwerpt: en wie zou dit willen doen bij de overtuiging dat het nut aan het gebruik dier teekens verbonden, niet in de minste verhouding staat tot de moeite om ze te leeren en goed te gebruiken?

§ 15. Want het behoeft naauwelijks gezegd te worden, daar het uit het voorgaande zoo duidelijk heeft kunnen blijken, dat het Arabische alfabet volkomen ongeschikt is om de Maleische taal te schrijven. Vooreerst toch heeft het, van den eenen kant, een groot aantal medeklinkers te veel, van den anderen kant te weinig: wat evenwel als een minder wezenlijk

gebrek kan beschouwd worden en alleen tot het aanleeren van een aantal onnoodige letters verplicht. Maar, in de tweede plaats, het kan, wat erger is, de klinkers niet uitdrukken, ja het heeft daardoor de behandeling van het hoofdstuk der grammatica over de uitspraak van het Maleisch, in één woord, onmogelijk gemaakt. Woorden als *تولع*, *تمبق*, *ثنجع*, *تفكل*, *ثفكل* en honderde anderen, kunnen op allerlei wijzen, of, wat hier op hetzelfde neder komt, in 't geheel niet uitgesproken worden, en al plaatst men er de klinkers bij en schrijft men bijv. *تولع*, dan kan men nog niet zien of dit *toeloeng*, *toelong*, *tolong*, *toloeng*, *tòlòng* of *tòloeng* moet worden gelezen. In de derde plaats geeft het gebruik van een of meer inderdaad onmisbare teekens, dat aan regels gebonden is, die zoo geheel Arabisch zijn, dat ze zonder kennis der Arabische spelling niet kunnen begrepen worden, aanleiding tot schromelijke verwarring, daar men de Maleische spelling geheel zonder kennis van de Arabische, althans zonder vergelijking met deze, heeft willen verklaren en onder regels brengen. De pogingen daartoe zijn, niettegenstaande den loffelijksten ijver, natuurlijk geheel vergeefs geweest, en men wanhoopt, als men die systemen, gansche boeken vol, doorworstelt en ze met het bestaande gebruik vergelijkt, aan de mogelijkheid dat er op die wijs ooit goede regels voor de Maleische spelling zullen kunnen gevonden worden. Maar vergelijkt men de Arabische spelling, dan wordt alles duidelijk en dan ziet men, hoe de eerste Arabieren, die te Malàka kwamen, ongeletterden waren, die met hun eigen letterschrift, zoo goed dat gaan wilde, daar de Maleische taal in alle opzigten zoo hemelsbreed van de hunne verschilde, het Maleisch op den klank af zijn gaan schrijven en dat ook aan de inboorlingen geleerd hebben.

§ 16. Die systemen te laten voor hetgeen zij zijn en zoo veel mogelijk het Arabische letterschrift af te schaffen, zou het beste zijn wat men doen kon. Laat men er ons Hollandsche voor in de plaats stellen, de geheele studie van het Maleisch zal er den goeden invloed van ondervinden. Het Hollandsche alfabet is volkomen voldoende, mits men slechts een viertal dubbele medeklinkers aanneme, wier uitspraak geen moeite kost en waarvan wij er één toch al wel in onze eigene taal konden gebruiken, en men door accenten de wijzigingen in de uitspraak der klinkers te kennen geve.

Zoo doende zal er geen woord zijn, dat wij niet terstond voor iedereen duidelijk leesbaar kunnen schrijven, ("wij," zeg ik, maar ik moest zeggen: "ieder die van alle woorden de *goede* uitspraak weet," want uit boeken alleen, zonder omgang met inlanders, is deze met geen mogelijkheid te leeren); terwijl men thans, men moge zich al het Maleische alfabet eigen gemaakt hebben, de taal, daarmee geschreven, toch nog niet zal kunnen lezen en geen woordenboek kunnen gebruiken, wanneer daarin — zoo als dan ook steeds geschiedt — de Maleische woorden niet nog eerst met Hollandsche letters overgeschreven zijn. Maar waarvoor dienen dan toch die letters, mag men vragen, als men die woorden nog eens door middel van andere moet duidelijk maken? Maar meer dan onbegrijpelijk is het, hoe men het Maleisch met Hollandsche letters schrijven en daarbij de Arabische spelling ten grondslag kan nemen. En bij de Bijbelvertaling is dit toch gebeurd, en dat wel op de ongelukkigste wijze, die zich denken laat, door zelfs eene Arabische letter, die men anders niet wist uit te drukken, maar te behouden. Was die Arabische spelling nu nog maar zoo goed als zij konde wezen, dan had men wel altijd iets gebrekkigs, maar men zoude voor zijne spelling toch goede gronden hebben en regels waaraan men zich houden kon. Nu is dit geheel anders. Dat soms Arabisch-Maleische geleerdheid zich er meê bemoeit heeft, heeft meer kwaad dan goed gedaan. Een aantal Maleische kunsttermen schijnt het eenige, dat wij aan hare tussschenkomst hebben te danken. Als curiositeit zijn zij opmerkenswaardig, maar ofschoon hun wetenschappelijk nut zeer luttel is, hebben zij toch een' zweem van wetenschappelijkheid aan de zaak gegeven, die, gepaard aan den schijn van geleerdheid, die het gebruik van zulke vreemde letters aan allen gaf, die er zich zoo gemakkelijk van wisten te bedienen, veel heeft bijgedragen om dezen zoo veel respect te verzekeren. 't Is geen minachting, die ons voor het gebruik bij het Maleisch zoo laag op het Arabisch letterschrift doet neêrzien. Het Arabisch is eene vorstelijke taal en is in beschaving boven alle vergelijking met het Maleisch verre verheven. Maar beide talen hebben niets met elkaar gemeen en hoe uitstekend het Arabische alfabet voor het Arabisch zijn moge, het voor het Maleisch te gebruiken is bijna zoo erg als dat men er ons Hollandsch mede schreef.

§ 17. Als bezwaar om het Maleisch met Hollandsche letters te schrijven zou men alleen het groote aantal Arabische woorden, die in het Maleisch opgenomen zijn, kunnen aanvoeren. Maar bij den tegenwoordigen stand der zaak zou het geen kwaad doen, wanneer men ook deze met Hollandsche letters schrijven moest. Indien de Maleijers de zuivere Arabische uitspraak bewaard hadden, zou het toch nog beter zijn die woorden met Hollandsche letters te schrijven, daar het groote nut aan de eene zijde het geringe bezwaar aan de andere zijde ver zou overwegen; maar nu de Maleijers het Arabisch geheel op hunne wijs uitspreken, is het er meê als in het Javaansch, waar niemand het *pègon*, d. i. het schrift met Arabische letters, zal verkiezen boven het eigendommelijk Javaansche, op grond dat de Arabische woorden er geheel op zijn Arabisch in kunnen geschreven worden. En het zou zelfs een voordeel te meer zijn van eene veranderde schrijfwijze, of liever een veranderd letterschrift, in het Maleisch, dat er van lieverlede een aantal Arabische woorden uit die taal zouden verdwijnen; iets dat niet anders dan goed zou zijn.

§ 18. Even als de Arabieren hun alphabet hebben ingevoerd, waar zij dit konden, houd ik het voor zeer geoorloofd dat wij dit ook het onze doen. Dat invoeren van het Arabische alphabet heeft belangrijker gevolgen gehad, dan men vermoeden zou. De Maleische taal zelfs heeft er den invloed van ondervonden en heeft door het overnemen van een aantal Arabicismen veel van hare eigenaardigheid verloren. Want dat gebruik van dezelfde letter voor het schrift heeft zonder twijfel den band tusschen de volken, dien de Arabieren hunne godsdienst hebben gegeven, naauwer aangehaald. De Maleijers hebben, nu zij eenmaal, door eigen gebruik, de Arabische letters kenden, met geringer moeite zich een deel der beschaving van de Arabieren eigen gemaakt, en met den Koran, dien nu ook iedereen, die maar schrijven kan, op zijne manier kan bestuderen, heeft, wat het ergste is, de zuurdeesem van het fanatisme ze meer doordrongen dan goed was.

Delft, Junij 1860.

J. PIJNAPPEL, Gz.